

Mažosios Lietuvos etnografinis regionas: vaizdai ir garsai

MAŽOJI LIETUVA: istorinis ir geografinis sąvokos dvilypumas (1)

Į Lietuvos vietovardžių sąrašą vietovardis **Mažoji Lietuva** įrašytas dviem skirtingomis istorijos ir geografijos atžvilgiu reikšmėmis – pirmiausia kaip istorinės srities pavadinimas, antra – kaip vieno iš penkių dabartinės Lietuvos etnografinių regionų pavadinimas.

MAŽOJI LIETUVA:

istorinis ir geografinis sąvokos dvilypumas (2)

-1-

Mažoji Lietuva (Prūsų Lietuva) – XV a. susidariusi **istorinė sritis**, kuriai priklausė Tilžės, Klaipėdos, Gumbinės, Šilutės, Įsruties, Stalupėnų, Ragainės, Geldapės, Labguvos ir kitos apskritys. 1701–1918 m. vokiečių valdomoje Prūsijos kunigaikštystėje Mažoji Lietuva buvo tarsi atskira valstybėlė su skirtingais etninės kilmės gyventojais. Po Pirmojo pasaulinio karo ir Europos padalinimo Mažosios Lietuvos pietinė dalis tapo Vokietijos protektoratu, o kitą Mažosios Lietuvos dalį globojo karo nugalėtojos – Antantės bloko Prancūzų ginkluotųjų pajėgų daliniai. 1923 m. po Klaipėdos krašte įvykusio sukilimo Mažosios Lietuvos dalis buvo prijungta prie Lietuvos. Šiuo metu dauguma istorinės Mažosios Lietuvos teritorijos priklauso Rusijai, dalis – Lietuvai (Klaipėdos kraštas) ir Lenkijai.

-2-

Mažoji Lietuva – vienas iš penkių Lietuvos **etnografinių regionų**, kuriam priklauso Klaipėdos miesto, Neringos ir Pagėgių savivaldybės, Šilutės rajono - Šilutės, Rusnės, Kintų, Saugų, Juknaičių, Usėnų, Tauragės rajono – Lauksargių, Jurbarko rajono – Smalininkų ir Viešvilės, Klaipėdos rajono – Dovilų, Kretingalės, Priekulės, Sendvario, Dauparų-Kvietinių ir Agluonėnų seniūnijos.

MAŽOSIOS LIETUVOS etnografinis regionas

- ∞ Lietuvoje yra penki etnografiniai regionai, pasižymintys istoriškai susiformavusiais kultūriniais ypatumais. Šie etnografiniai regionai skiriasi savitomis kalbos tarmėmis, kai kuriais gyvenamosios, mitybos bruožais, amatais, o iki XIX amžiaus pabaigos – XX amžiaus pradžios ryškiai skyrėsi ir apranga, sodybų ir kaimų stiliais.

Dzūkija

Aukštaitija

Suvalkija

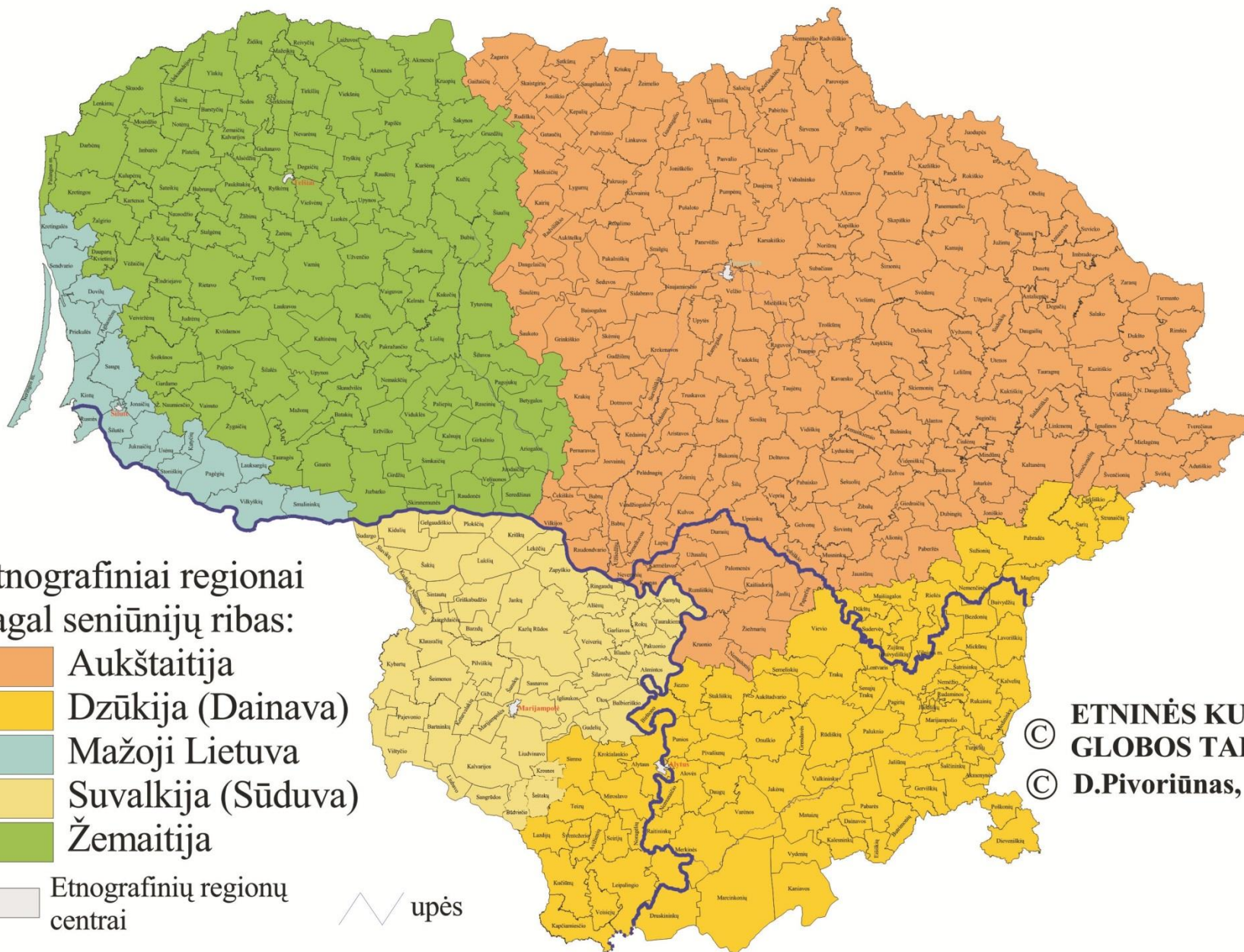

Žemaitija

Mažoji Lietuva

LIETUVOS ETNOGRAFINIAI REGIONAI

Etnografiniai regionai pagal seniūnijų ribas:

- Aukštaitija
- Dzūkija (Dainava)
- Mažoji Lietuva
- Suvalkija (Sūduva)
- Žemaitija

 Etnografinių regionų centrai

 upės

© ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

© D.Pivoriūnas, Ž.Šaknys

MAŽOSIOS LIETUVOS savitumo raiškos sritys:

1. GAMTA

2. ARCHITEKTŪRA

3. APRANGA

4. TARMĖ

5. DAINOS

1. GAMTA

- ☞ Mažoji Lietuva – tai labai skirtinga unikalaus grožio gamta ir viena už kitą įdomesnės vietovės. Šiame regione yra vienas iš gražiausių Europos kraštovaizdžių – UNESCO paveldo šedevras Kuršių nerija, stebinanti smėlynų, miškų ir vandenų derme. Nepakartojama yra Nemuno delta su daugybe salų ir senuoju Rusnės miesteliu, Minijos (Mingės) kaimas, kur centrinės gatvės vietoje – upė; pamario gyvenvietė Kintai, Ventės ragas ir kitos vietos.

2. ARCHITEKTŪRA

- ☞ Mažosios Lietuvos senųjų kaimų specifiką lėmė tiek krašto istorinės raidos aplinkybės, tiek ir gamtos ypatybės. Čia gyventa Baltijos jūros ir Kuršių marių pakrantėse, potvynių užliejamoje Nemuno deltoje ir didžiųjų pelkynų pakraščiuose. Čia – kitaip nei Didžiojoje Lietuvoje – klostėsi saviti gyventojų verslai ir jų gyvensenos pobūdis, atsispindėjęs ir savotiškuose krašto kaimuose. Taip Kuršių nerijos gyvenvietėse tarp pustomo smėlio kopų gyveno kopininkai, jūros marių ir upių pakrantėse – žuvininkai (žvejai), užliejamose pievose – pievininkai, sausintose pelkėse – pelkininkai, dirbamų žemių plotuose – laukininkai (žemdirbiai). Skyrėsi jų sodybos bei pastatai, kaip ir pats gyvenimo būdas.
- ☞ Mažosios Lietuvos kaimai bei sodybos buvo daug įvairesnės nei Didžiojoje Lietuvoje. Čia nebūta priverstinių kaimo pertvarkų, tad iki pat pokario metų buvo išlikę senovinių kaimų. Lietuvininkų žemėje architektūra buvusi itin įvairi, šalia senovinių namų statyti modernūs mūriniai pastatai, būta puoštų mansardomis ir gonkomis. Stambių ūkininkų trobos išsiskyrė statybinių medžiagų gausa, naudotas ir medis, ir raudonos plytos, čia dažytos sienos apkalamos lentomis, čia stogai puošti arkleliais, durys ir langinės ištapomos gražiausiais raštais.

❖ Sodybos ir jų pastatai

XVIII–XIX a. būdingas medinis lietuvininkų gyvenamasis namas iš Priekulės apylinkių.

❖ Sodybos ir jų pastatai

XVIII–XIX a. būdinga senovinė lietuvininkų medinė klėtis iš Priekulės apylinkių.

❖ Sodybos ir jų pastatai

XVIII–XIX a. būdinga senovinė lietuvininkų medinė daržinė iš Priekulės apylinkių.

❖ Sodybos ir jų pastatai

XVIII–XIX a. būdingas skirtingų etninių kultūrų (lietuvninkų ir ateivių iš Vakarų) sambūvio pavyzdys – didysis pievininkų namas Nemuno deltoje – baltintos sienos, aukštas nendrėmis dengtas čiukurinis laužytos formos stogas, šoninė mansarda (mezoninas), langai su langinėmis.

❖ Sodybos ir jų pastatai

XX a. pr. būdingas pasiturinčio ūkininko mūrinis gyvenamasis namas Priekulės apylinkėse – tinkuotos sienos, papuoštos raudonų plytų intarpais, ertikis, šoninė kryžminė mansarda, aukšti skeltų akmenų pamatai, raudonomis keraminėmis čerpėmis dengtas stogas.

❖ Sodybos ir jų pastatai

XX a. pr. būdingas medinis prasigyvenusių pelkininkų gyvenamasis namas Rusnės apylinkėse – paaukštinti pamatai, padailintas gonkelis – prieangis.

❖ Sodybos ir jų pastatai

XVIII–XIX a. būdingas kopininkų pastatas Kuršių nerijoje – mediniame statinyje po nendrėmis dengtu stogu su dailiu stoglangiu įvairios paskirties patalpos; būdingas šoninis prieklėtis („pašiūrė“) su drožinėtais stulpeliais.

❖ Sodybos ir jų pastatai

Vėlesnių atsikėlėlių tolėliau nuo marių išrikiuotos sodybos Nidoje.

❖ Sodybos ir jų pastatai

XVIII a. būdingas pamario žvejo galerinis namas Gilijos kaime – medinės baltintos sienos, dekoratyvinis priemamis („pašiūrė“), langai su langinėmis, aukštas nendrėmis dengtas stogas (laužytos čiukurinės formos) su kraigo puošmena – drožinėtais žirgeliais.

❖ Sodybos ir jų pastatai

Nemuno deltos žuvininkų gatvinis upinis kaimas – upės pakrantėje rikiuoti maži tvarteliai bei įrankinės, kiek atokiau galu į upę statyti žvejų gyvenamieji namai, pakrantėje pririštos burinės kuršvaltės ir irklinės valtys (šiomis plaukiota po kaimą).

❖ Sodybos ir jų pastatai

XX a. pr. būdingas pasiturinčio žvejo ir daržininko puošnus medinis gyvenamasis namas Rusnės apylinkėse – šoninė kryžminė mansarda, raudonomis keraminėmis čerpėmis dengtas stogas, gausios medinės puošmenos (dekoruota stogo skydų apkalimo lentų apačia, drožinėtos vėjalentės, lėkiai ir kt.)

❖ Priangio papuošimai

XIX a. būdingo pamario žvejų galerinio namo dekoruotas prinamis („pašiūrė“) – drožinėti stulpeliai, palubės puošmenos, baltintos sienos ir prinamio aptvaras, tradiciškai apkaltos medinės durys.

XX a. pr. būdingo gyvenamojo namo Šilutės apylinkėse puošmenos: stačiomis lentomis ir tašeliais apkaltos sienos, padailinti langų apvadai, išsprūdinės langinės, puošnus įstiklintas gonkelis – priangis.

❖ Stogo ir pastogės papuošimai

XX a. pr. būdingo (statyto 1906 m.) gonkelio – prieangio puošmenos Šilutės apylinkėse: drožinėtos medinės vėjalentės ir lėkis, sudėtingesni langų rėmai.

XX a. pr. būdingos drožinėtos medinės vėjalentės ir lėkiai.

❖ Stogo ir pastogės papuošimai

XVIII–XIX a. būdingos lietuvininkų pastatų stogo žirgelių formos.

❖ Durys

XX a. pr. būdingos gyvenamojo namo dekoruotos durys Saugų apylinkėse.

XIX a. pab. – XX a. pr. būdingos gyvenamojo mūrinio namo puošniai dekoruotos durys Katyčiuose.

XX a. pr. būdingos gyvenamojo namo miestiškai dekoruotos durys Viešvilėje.

❖ Langai

XX a. pirmajai pusei būdingas medinio namo Saugų apylinkėse langas ir ertikio apačios papuošimas.

XVIII–XIX a. būdingi lietuvininkų namo iš Priekulės apylinkių dekoruoti langų apvadai.

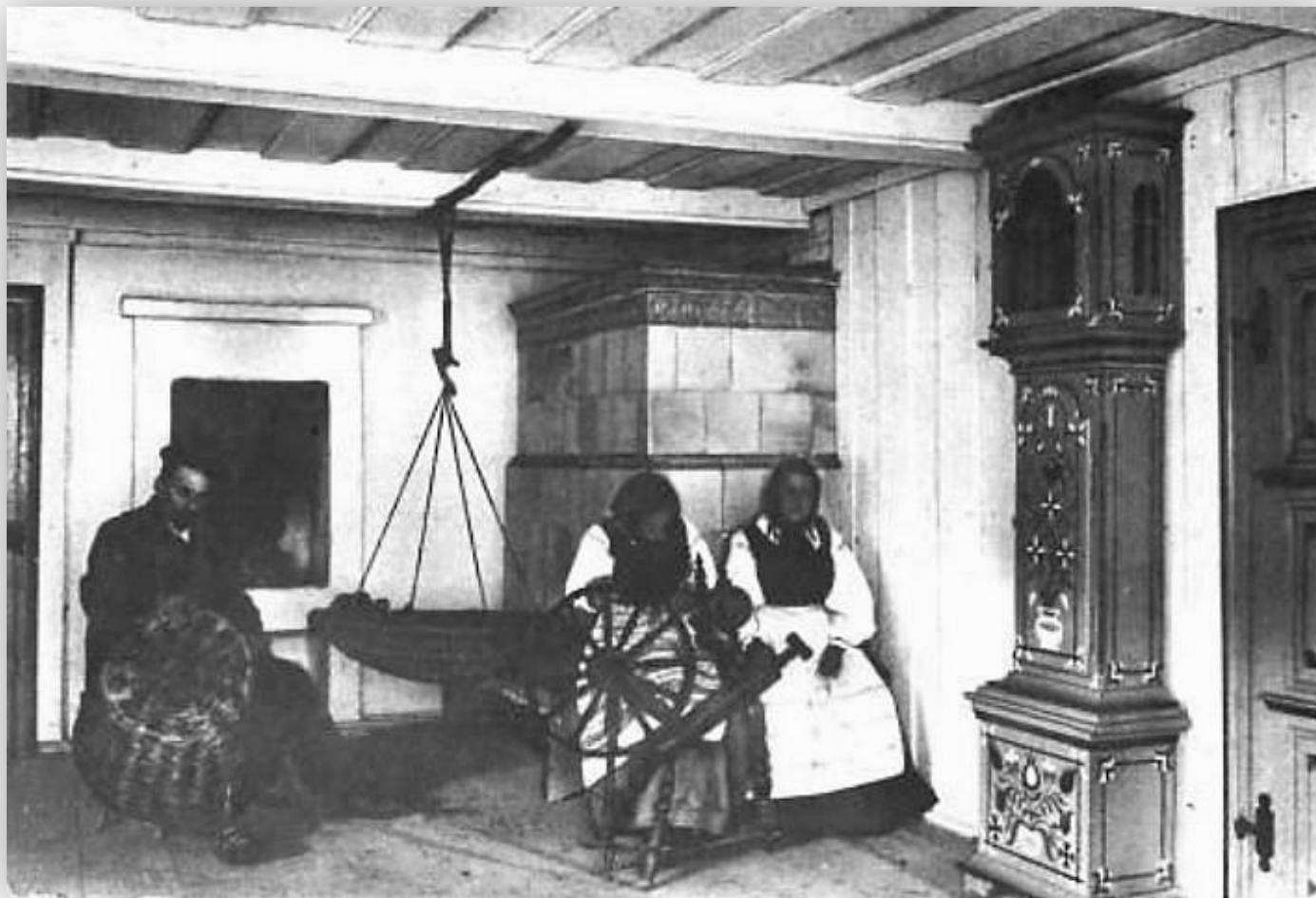

❖ Namų interjeras ir baldai

XVIII–XIX a. būdingas senovinis kopininkų namas Kuršių nerijoje: sienele apjuostas atviras ugniakuras su pakriaute dūmams surinkti, lentynos su lėkštėmis didžiojoje priemenėje – virtuvėje.

❖ Namų interjeras ir baldai

XIX a. būdingas žvejo namo iš Gilijos kaimo gyvenamojo namo interjeras.

❖ Namų interjeras ir baldai

XIX a. būdingas Kuršių nerijos kopininko namo gyvenamasis kambarys – koklinis pečiukas su šiltu suolu aplink, grindys užklotos iš senų atraižų rištais takais, užuolaidomis apjuosta lova.

❖ Namų interjeras ir baldai

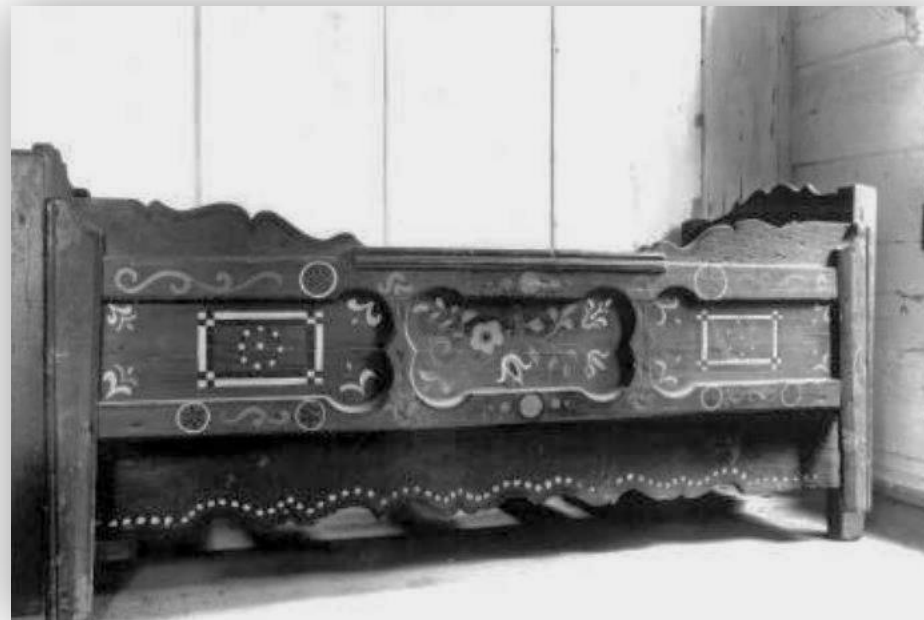

XIX a. būdingas žvejo namo iš Gilijos kaimo gyvenamojo namo interjeras.

❖ Namų interjeras ir baldai

XIX a. būdingos dekoruotos kėdės.

XVIII–XIX a. būdinga drožinėta ir tapyta lova.

❖ Namų interjeras ir baldai

XVIII a. pab. – XX a. pr. drožinėtos ir ištapytos indų ir drabužių spintos.

❖ Namų interjeras ir baldai

XX a. pirmajai pusei būdingas gyvenamosios patalpos interjeras Rusnės etnografinėje sodyboje – koklinis pečiukas, daili lentynėlė knygomis, lubų dekoras.

Kraštui būdingi XIX a. dekoruoti kokliai Viešvilės apylinkėse.

❖ Antkapiniai paminklai

Senosiose krašto kapinės – kuklūs mediniai antkapiniai kryžiai.

- ☞ Maždaug iki XIX a. vidurio Mažosios Lietuvos kaimų kapinėse vyravo mediniai kryžiai, krikštai, kiti mediniai dirbiniai, vėliau juos keitė gausūs betoniniai kapų apvadai, metaliniai (lietiniai ir kaltiniai) antkapiniai kryžiai, betoniniai antkapiniai paminklai, vis daugiau radosi metalinių šeimos kapų aptvarų ir akmeninių paminklų.

❖ Antkapiniai paminklai

- ☞ **Krikštai** – tai viena iš pačių seniausių antkapinių paminklų formų Lietuvoje. Krikštai daryti iš medžio, labiausiai buvo paplitę Mažojoje Lietuvoje: Kuršių Nerijoje ir Nemuno žemupio teritorijoje. Dažniausiai statė Prūsijos lietuviai protestantai. Statyti mirusiojo kojūgalyje, todėl simbolizuoja kelią, kuriuo vėlė žengia į amžinybę. Šiais laikais krikštai statomi ant įžymių Mažosios Lietuvos veikėjų kapų kaip pagarbos ženklas.

❖ Antkapiniai paminklai

Kaltiniai ir lietiniai kryžiai tradicinėse kapinėse Šilutės apylinkėse.

3. APRANGA

- ☞ Puošniausi ir brangiausi drabužiai Mažojoje Lietuvoje buvo dėvimi sekmadieniais ir švenčių dienomis. Paprastai išeiginius drabužius lietuvainikai pasisiūdavo jaunystėje ir jų pakakdavo visam gyvenimui. Tradicinę lietuvaininkų aprangą sudarė galvos danga, drabužiai, apavas ir aksesuarai.
- ☞ Iki aštuonioliktojo amžiaus pabaigos, devynioliktojo pradžios - lietuvaininkų apdarai būdavo prašmatnūs, išsiuvinėti, dominuodavo šviesus atspalvis. Į Mažąją Lietuvą atėjusi liuteronybės pietizmo kryptis ne tik persmelkė visą kultūrą, bet pakeitė ir moterų drabužius. Jie liko griežti, tamsūs, beveik juodi.
- ☞ Vyrų aprangoje daugiausiai vyravo tamsios spalvos.

❖ Moterų apranga

- ☞ Moterų marškiniai XVIII a. pabaigoje – XIX a. pradžioje buvo puošnūs ir ilgi. Marškinių detalės puošiamos baltų, raudonų, geltonų ar mėlynų siūlų siuvinėjimais.
- ☞ XIX pabaigoje – XX a. pradžioje imta dėvėti miestietiškos mados palaidinės ir švarkeliai, marškiniai tampa tik apatiniu drabužiu, o jų siuvimas ypač supaprastėja.

❖ Moterų apranga

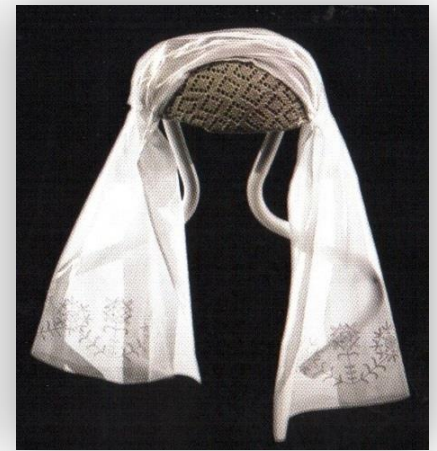
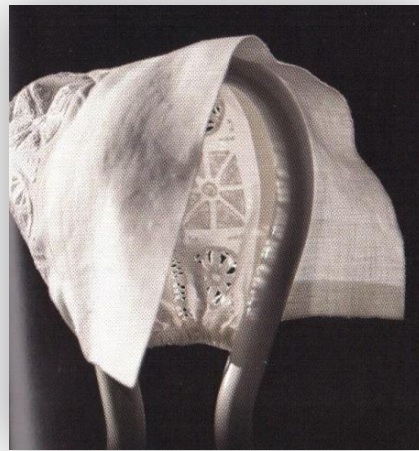
- ☞ Ant marškinių buvo segama ir **vystė** (liemenė). Liemenės siūdinamos iš žalio, geltono, mėlyno, raudono naminio vilnonio ar pusvilnonio audeklo, vėliau atsiranda šilkinis damastas, atlasinis šilkas, aksomas. Liemenės trumpos, gilia iškirpte tiek priekyje, tiek nugaros dalyje.
- ☞ Iki XVIII a. lietuvinkės dėvėjo sijonus - **marginės** (t.y. medžiagos gabalas, įvairiai klostytas per liemenį ir tvirtai užkištas už juostos, diržo). XIX a. pradžioje sijonai buvo vis dar vadinami marginėmis, tačiau juos jau pradėta susiūti. Nuo XIX a. vidurio lietuvinkių sijonai buvo vienspalviai, tamsesnių spalvų, kol XIX a. pabaigoje paplito juodos ir rudos spalvos smulkiai klostyti ar plisuoti sijonai, turėję **kegelio** pavadinimą.

❖ Moterų apranga

- ∞ Išskirtinė lietuvininkų kostiumo dalis – **delmonas**, dar vadintas dimžuku, kišene, taše. Puošnus, siuvinėtas, parišamas maišelis, neatskiriama tautinio kostiumo dalis, nuo seniausių amžių aptinkama tik Mažosios Lietuvos etnografiniame regione.
- ∞ Delmonas nešiojamas prie juosmens, dažniausiai dešinėje pusėje ir po prijuoste.

❖ Moterų apranga

- ☞ Lietuvininkės galvas dengdavo skepetaitėmis, raiščiais, kepuraitėmis.
- ☞ XX a. pirmojoje pusėje miestietės, nusižiūrėjusios iš vokiečių, pamėgo skrybėlaites.

❖ Moterų apranga

☞ Mažosios Lietuvos moteris ypač puošdavo šukuosenos, kurių puošnumui negalėjo prilygti nė vienas kitas Lietuvos regionas. Niekada nebuvo galima išvysti moters ar mergaitės palaidais plaukais. Kasos buvo įspūdingai gražios, pinamos įvairiausiais būdais. Vienas pynimas buvo skirtas ištekėjusioms moterimis, kitas – merginoms, o dar kitas – mergaitėms.

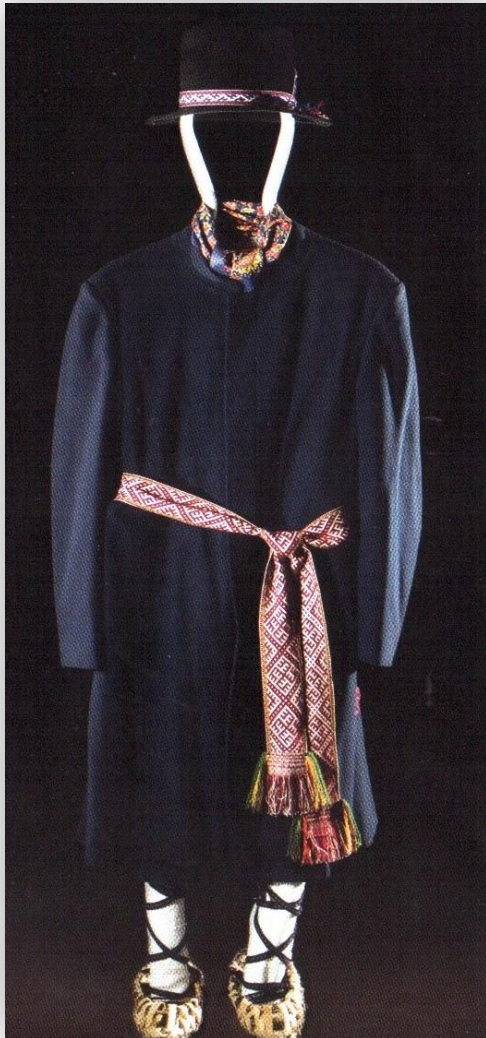

❖ Moterų apranga

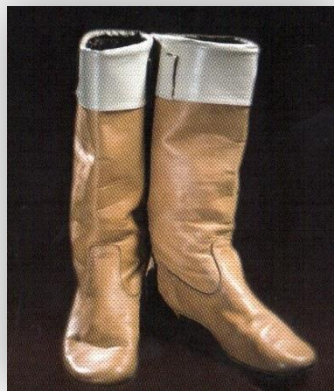
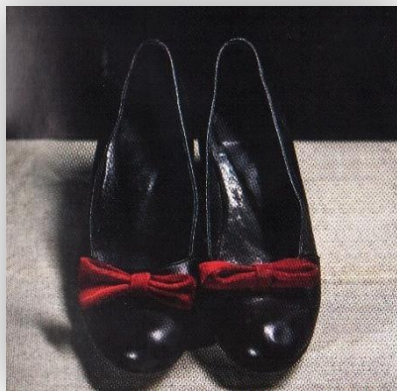
- ∞ XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje moterų aprangoje įsivyravo tamsios spalvos, daugiausia – juoda.

❖ Vyrių apranga

- ☞ Mažosios Lietuvos vyrai rengėsi tamsiai, mūvėjo ne tik ilgas, bet ir trumpas kelnes, vilkėjo ilgus lininius **trinyčius** (marškinius) ir **sermėgą**, nešiojo **jakę** (liemenę), rišėjo spalvotą skepetaitę. Juosėdavo ne tik juostomis, bet ir spalvotai siuvinėtais bei odiniais diržais. Galvas dengdavo plačiabrylėmis kepurėmis.

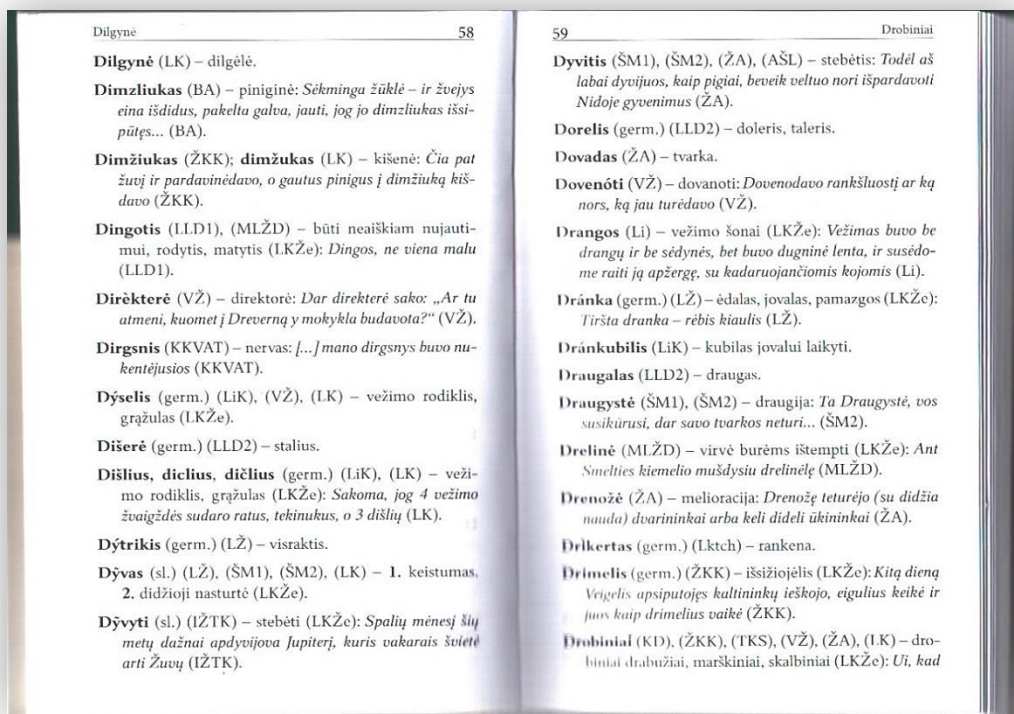
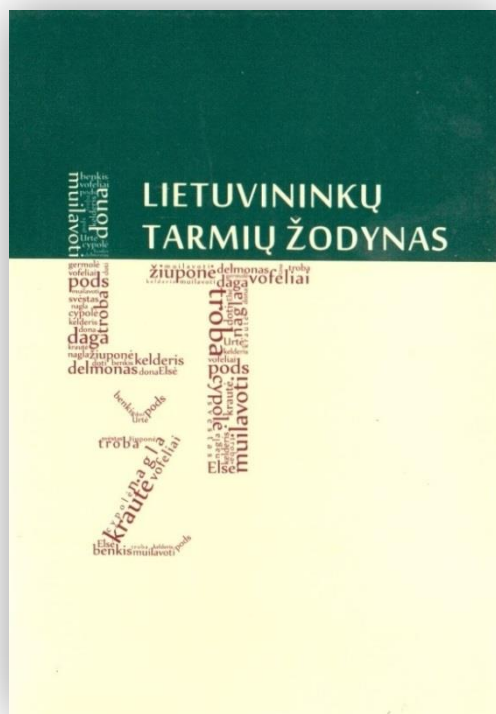
❖ Moterų ir vyrų apavas

- ☞ Kojų apavas – vyžos, naginės, klumpės.
- ☞ XIX a. išeiginiu moterų apavu tapo odiniai bateliai. Pasiturintys vyrai turėjo aulinius batus – „čebatus“ .

4. TARMĖ

- ☞ Lietuvininkų tarmė buvo paplitusi nedideliu ruožtu pagal Baltijos jūrą ir Kuršių marias. **Išskirtinės tarmės ypatybės** – vietoj lietuvių k. *ie, uo* (*sviestas, duona*) lietuvininkai taria *ė, o*: *svėsts, dėna, pėns, vėns, dona, doti, pods, šo*. Priebalsį l, dėl germanizacijos įtakos visada taria minkštai: *liova, bliogs, kliausti, Šiliuti, alius*. Vietoj vietininko linksnio vartoja *į* + *galininkas*: būn į stubą; dirb į Šiliuti; o mama mėg į spykerį; žvejoju į Krokų Lanką. Daug čia ir svetimos kilmės žodžių: šmantas – grietinė, trepės – laiptai, kėmelės – kmynai, kelderis – rūsys, šola – mokykla ir kt.

5. DAINOS (1)

- ☞ Mažosios Lietuvos lietuvių liaudies dainos nevienalytės, kaip ir pats kraštas, kuriame kadaise gyveno skalvių, nadruvių, kuršių gentys, vėliau sumišusios su žemaičiais ir vakarų aukštaičiais.
- ☞ Derminė intonacinė sandara, ritmas, forma gan artima vakarų aukštaičių dainoms, melodikoje juntama žemaičių dainų įtaka. Visgi dainų stilius pasižymėjo įvairesnėmis dermėmis, chromatizmais melodijose, ilgesnėmis frazėmis, savitais siužetais.
- ☞ Vyrauja malonybinės žodžių formos, švelnumas, elegiškumas. Mažosios Lietuvos liaudies dainų tekstuose dominuoja mažybinių, malonybinių žodžių priesagos *až*, *už*, *at*, *uk* (*vargužis*, *jūružė*, *mamužė*, *kamanužės*, *žiedatis*, *alukas*, *rudenukas* ir *pan.*).

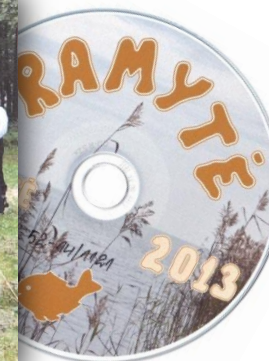
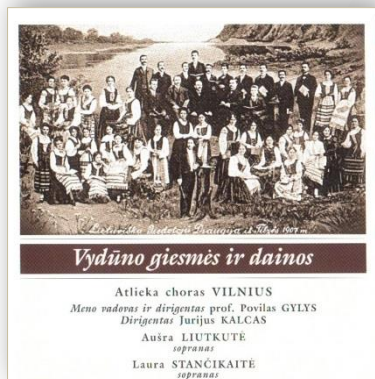
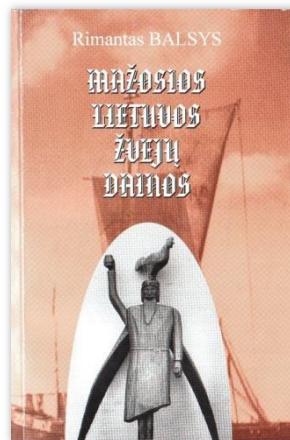
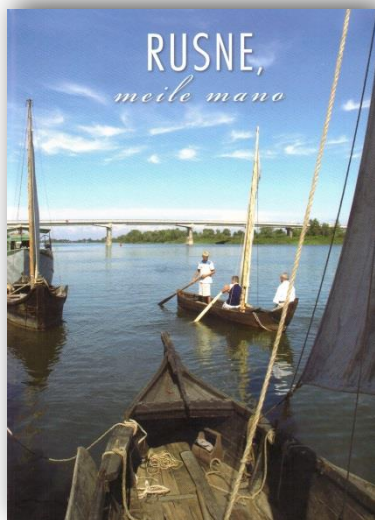
„Ei kilo, kilo“ – Mažosios Lietuvos krašto daina

5. DAINOS (2)

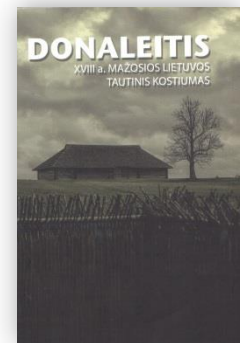
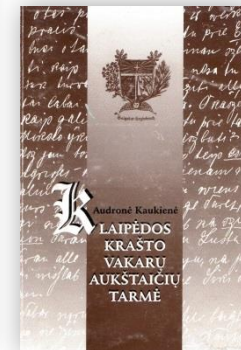
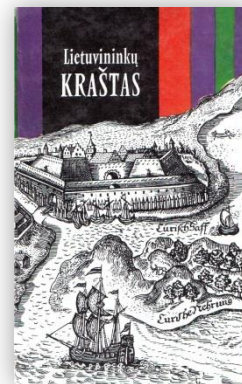
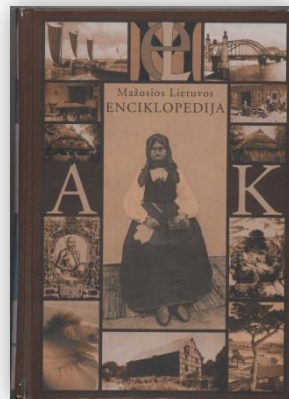
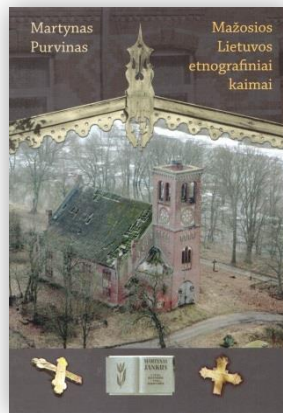
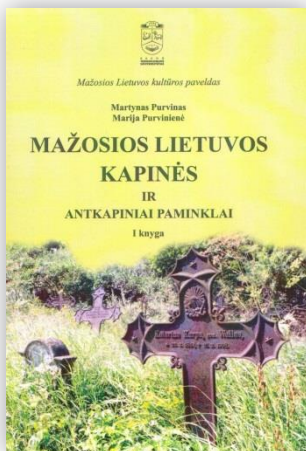
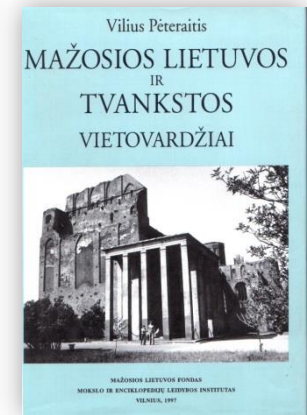
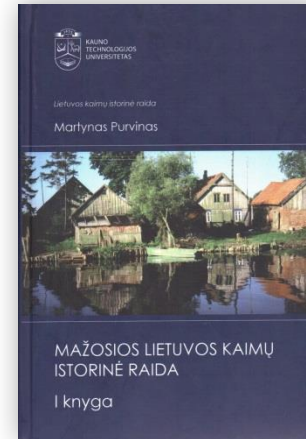
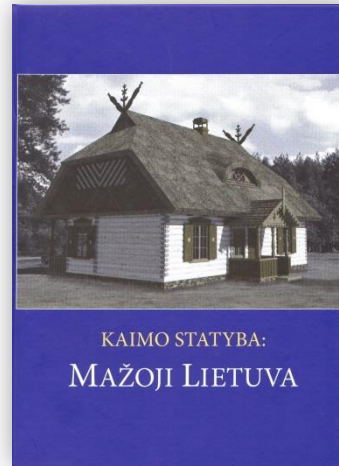
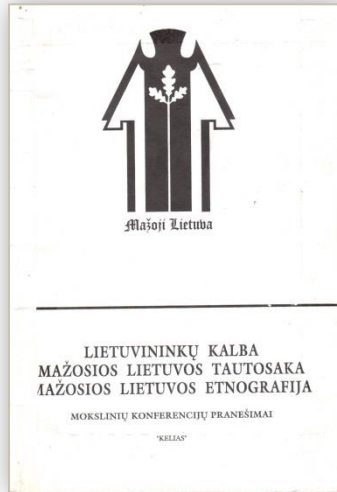
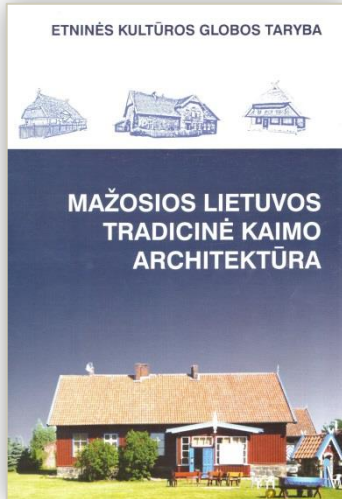

- ☞ Gausią Mažosios Lietuvos dainų dalį sudaro dainos, apdainuojančios jūrą, marias, pamario žvejų gyvenimą. Jos atspindi pamario žmonių gyvenimą, darbą, papročius, pasaulėjautą, meilę tėviškei, gamtos ir žmogaus tarpusavio ryšį.

❖ Mažosios Lietuvos dainos knygose ir kompaktiniuose diskuose

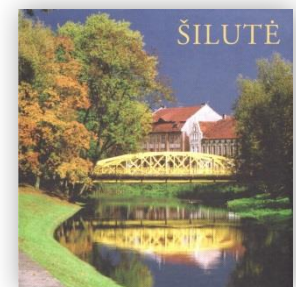
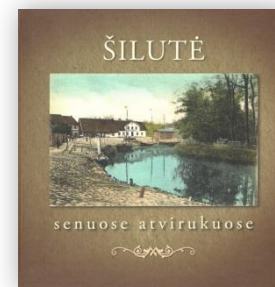
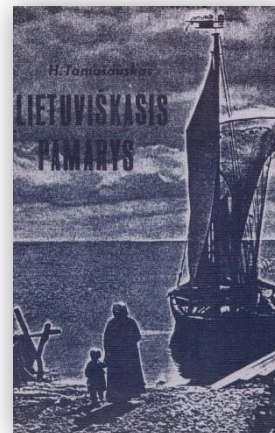
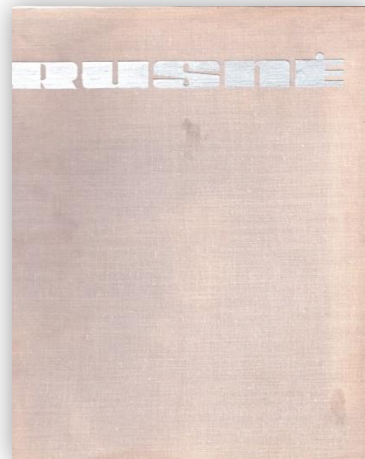
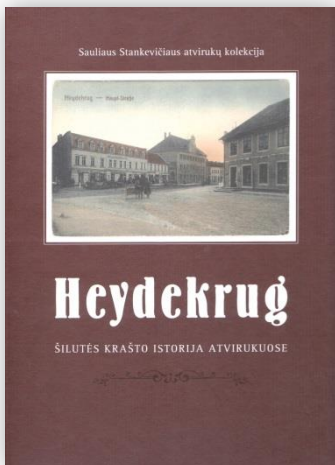
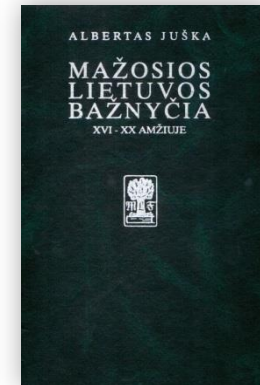
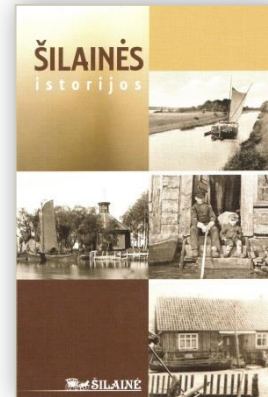
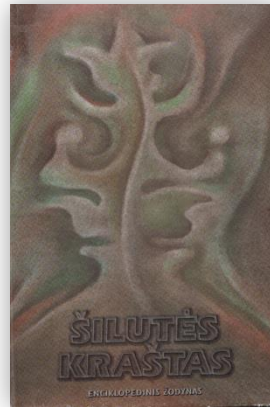
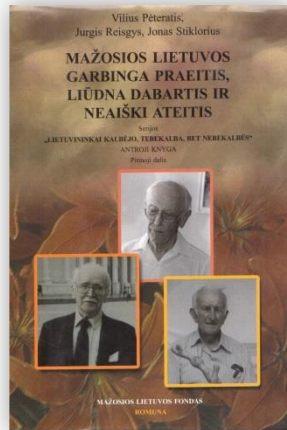
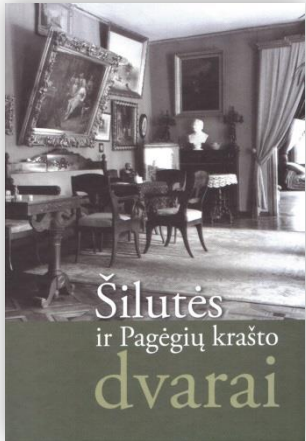

Knygos ir kiti leidiniai apie Mažąją Lietuvą (1)

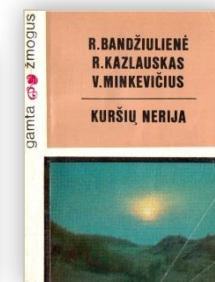
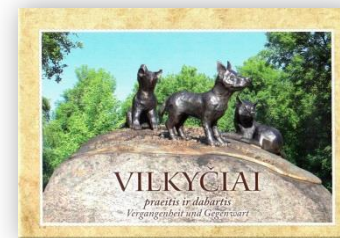
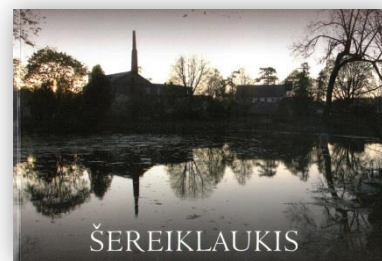
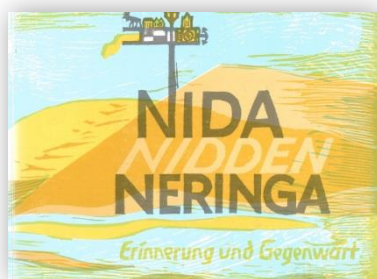
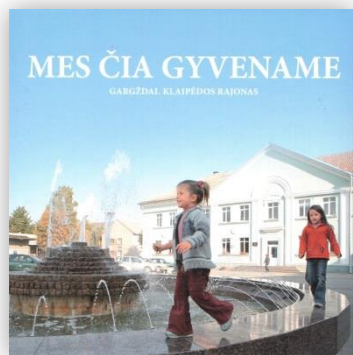
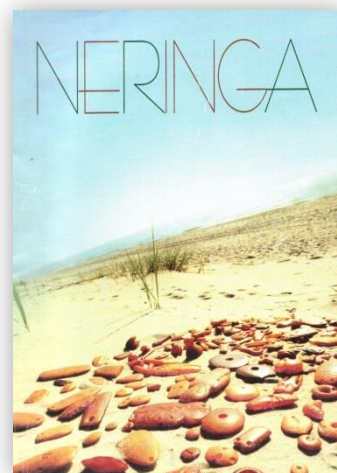
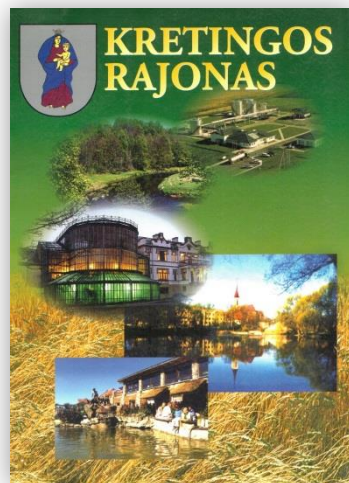
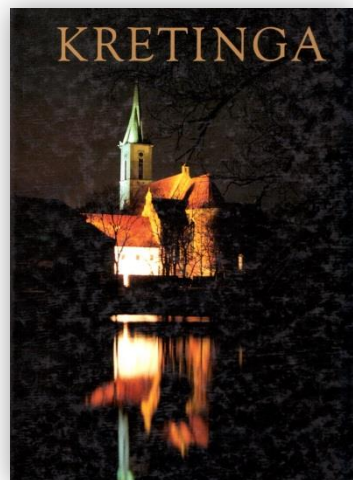

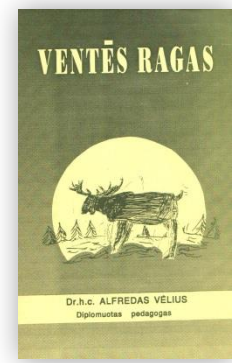
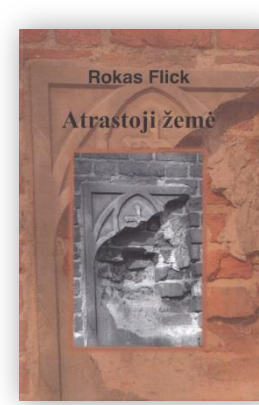
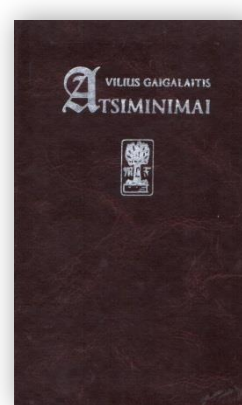
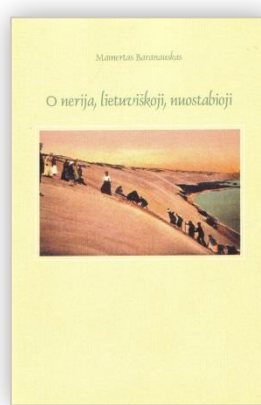
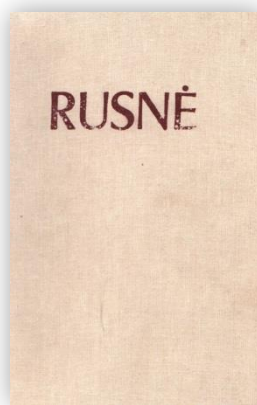
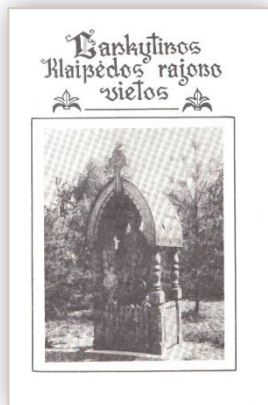
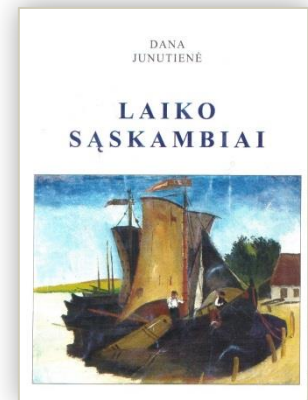
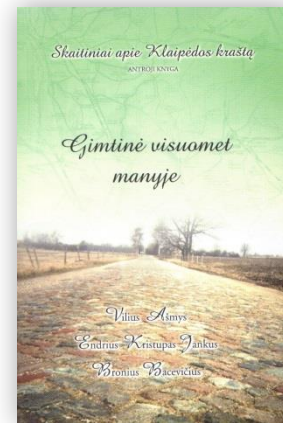
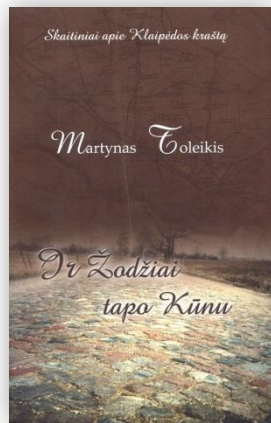
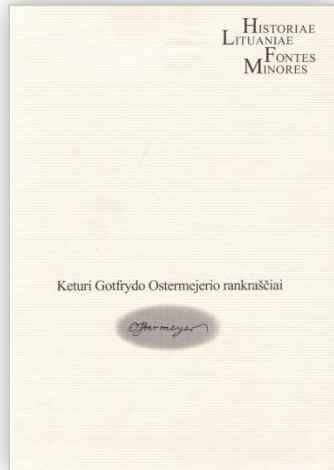
Knygos ir kiti leidiniai apie Mažąją Lietuvą (2)

Knygos ir kiti leidiniai apie Mažąją Lietuvą (3)

Knygos ir kiti leidiniai apie Mažąją Lietuvą (4)

Virtualiai parodai naudota literatūra ir internetinės svetainės

1. Donelaitis: istorinis XVIII a. Mažosios Lietuvos tautinis kostiumas. – Vilnius: Standartų spaustuvė, 2014;
2. Purvinas, Martynas. Mažosios Lietuvos tradicinė kaimo architektūra. – Vilnius: Petro ofsetas, 2008;
3. Purvinas, Martynas. Mažosios Lietuvos etnografiniai kaimai. – Trakai: Voruta, 2011;
4. Purvinas, Martynas ; Purvinienė, Marija. Mažosios Lietuvos kapinės ir antkapiniai paminklai, I knyga. – Kaunas: Technologija, 2010;
5. <http://vlkk.lt/lit/106127>;
6. http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=7039&p_d=95439&p_k=1;
7. http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=8379&p_k=1&p_d=121191;
8. https://www.lietuva.lt/lt/turizmas/lankytinos_vietos/regionai;
9. <http://www.tautinispaveldas.lt/zemelapis/index.php?page=mazoji-lietuva>;
10. <http://silaine.lt/kulturos-zenklai/lietuvininku-nameliai-buve-kitokie/>;
11. http://www.liti.lt/failai/06_Kavaliauskienes.pdf;
12. <http://silaine.lt/kulturos-zenklai/laumes-ismoke-lietuvininkes-rubus-siudintis/>;
13. <http://silaine.lt/kulturos-zenklai/lietuvininkiu-rubu-buta-sviesiu/>;
14. <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2000~1367156244976/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>;
15. http://projektas-muzika.lmta.lt/media/Laikinieji/Vadoveliai7/Vadovelis_1/I_dalis/3.Lietuvos_etnografiniai_regionai/index3.htm;
16. <http://www.mazoji-lietuva.lt/mazosios-lietuvos-lietuviu-liaudies-daina-2/>.

*Parengė Ignė Zarambaitė,
Bibliotekininkystės ir kraštotyros skyriaus
vyr. bibliotekininkė*